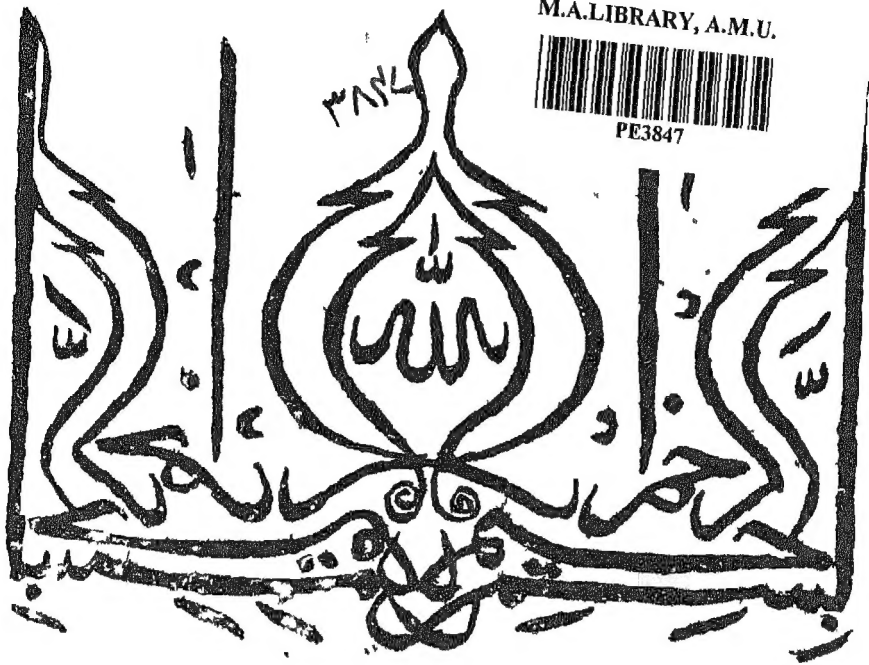

M.A. LIBRARY, A.M.U.

PE3847

۳۸۶۷

منہاج العارفین

نصاب از مقالات حضرت امیر کبیر سید علی ہادی نقشبندی

جدید و نئے پیچیدہ آفرید گاریہا کہ سینہ عارفان محزون اسرار خود
ساختہ دل و دل مجتبان از نقش غیر خود پیدائش و درود ہا فرید ہا

پاکیزہ خلاصہ موجودات خواجہ کائنات محمد مصطفیٰ صلی اللہ علیہ و

آلہ وسلم کہ بہ تشریف خطاب و ما از سنن اکابر ائمہ و ائمہ

و نفرت تا دیم ترا گداز روئے مہربانی ہر عالم ہا ہر فتح الابرار

۱۔ مشرف منصوص است بآد و بہمہ اولاد و یاران و پس روان اور۔ بدان
 الہ عزیز و فکرت تعالیٰ بکامیج و یرضی کہ این چند سخن از کلام
 الہ حکمت و معرفت جمع آورده شد و منہاج العارفین نام نہاد تا مگر ز شین
 و خواندن این کسے را فایزہ حاصل آید بدان البیہز آ نہ ہار از حق غفل
 مباحث ۲۔ از ہمہ نومید شونا امید تو بر آید ۳۔ آزار کس مخرہ تا امان یا
 ۴۔ از بہت دُنیاند و گدین مباحث تا پریشان نگردی ۵۔ از ہمہ مجدا شونا
 بحق بری ۶۔ اگر در بند چیز کساننی خود را بندہ ایشان دان ۷۔ از خلق عبرت کین
 تا بحق انس گیری ۸۔ ایمن باش تا امان یابی ۹۔ از صحبت الہی نیای پیر
 تا تیرہ دل نشوی ۱۰۔ از ہمہ مغلس شو اگر محبت خواہی ۱۱۔ از خود طلب اگر
 جو انمردی ۱۲۔ از افتادگان مگد تا در شفقتی ۱۳۔ از حکم سر متاب
 تا عاصی نشوی ۱۴۔ افتادہ را در یاب تا دستگیر یابی ۱۵۔ انصاف خلق
 بدہ تا شکر نشوی ۱۶۔ آن کار کن کہ حق پسندد ۱۷۔ آن پسند کہ حق پسندد
 این تہنق ہمترا خدا تعالیٰ بچہ یکبارہ تعالیٰ دوست دار و پسند آترا ۱۸۔ یعنی اگر حکم الحاق نظر آفتہ
 بدہ وصول حقیقت عشق بجا از نتیجہ کنی و دل پسند کنی بدہ ادب و حقوق عشق بجا از محبت عشق را
 در شکر تا بعد از آنکہ از مجاز حقیقت رسی در عشق او تعالیٰ خام بر نیایی ۱۹۔ یعنی روزی خود بقوت باز خود طلب
 احسان کسے را گوارا مدار کہ مقصدنا ہے جو انمردی ہمین است -

۱۸ آنکہ با تو بدی کند باوے نیکی کن ۱۹ اندیشہ و نیاد و رکن تا
 پریشان نشوی ۲۰ اختیار خود را در گوشہ نہ تا مختار گروی ۲۱ از
 حق نصرت خواہ تا یاری یابی ۲۲ بغیر حق اعتماد کنی تا پیشانی
 نشوی ۲۳ هیچ چیز مغرور مشو تا ہلاک نہ گردی ۲۴ بیہودہ گوی
 را سر بہ آفتہ دادان ۲۵ با حق باش اگر عیش جاودانی خواہی
 ۲۶ بر حرف کسے انگشت نہ تا مواخذ نہ گردی ۲۷ بر دربارش
 تا بکشائند ۲۸ بصدق طلب تا یابی ۲۹ با ہمہ نرمی و مدار کن
 ۳۰ بر نعمت کس حسد کن تا عافیت یابی ۳۱ بارہ یکش تا محنت
 گردی ۳۲ بر زیر دستان شفقت کن تا برہی ۳۳ بد خوئی
 ترک وہ تا عیش بر تو تلخ نہ گردد ہم ۳۴ با ہمہ آسانی کن تا برہی ۳۵
 پا پر کسے مشیں تا تباہ نگردی ۳۶ با قافلہ رو کہ رہزنان بسیار اند
 و دشمنان در کار اند ۳۷ بار خود بر کسے نہ اگر عزت خواہی

۱۔ تا بر کردہ خود پیشیمان شدہ باز پیرامون پدی نگر دو کر الانسان عبید الاحسان علی
 مختار یعنی برگزیدہ یعنی حالتیکہ شبیبہ با اختیار ترادادہ اند تا ہر چہ خواہی کن این را اختیار شمار و ہر شے
 کہ از دست تو بگذرد از جانب حق انگاز تا باین خرقہ پی برگزیدہ او نشوی علی یعنی از عذاب خفت کہ شفقت
 بر زیر دستان موجب رحمت خداست و آن سبب نجات است ۔

۸۳ بزرگی بر پیچکس منہ تا خوار نگردی ۹۳ پند بشنو تا سود کنی
 ۱۰۴ بکوش تا بیابی اہم بحق پناہ گیر تا خلاص یابی ۱۱۴ ہم بضاعت
 دنیار خریدار مشو تا زیان نکنی ۱۲۴ پاس انفاس دارا گردی
 ۱۳۴ بحق بگریز تا از دشمن بری ۱۴۴ بے یار شو تا یاریابی ۱۵۴ بکیس
 باش تا باکس باشی ۱۶۴ بخود باش اگر بیگانگی میخوایی ۱۸۴
 بے ہمت باش تا بحق باشی ۱۹۴ ترک گناہ گیر اگر رقمہ حلال خوئی
 ۲۰۴ توقع از کس کن تا عزت یابی ۲۱۴ توفیق از حق بین تا غرہ
 نشوی ۲۲۴ ترک لذت گیر اگر لذت خوئی ۲۳۴ تیر بلا را ہدف
 شو اگر دوستی ۲۴۴ جز حق دوست گیر تا خستہ نگردی ۲۵۴
 چون با اہل دُنیائشینی دین را فراموش کن ۲۶۴ جہ حق

۱ یعنی از لواحق دنیوی قطع کن تا بحق لاحق شوی ۲ یعنی اگر بیگانگی در قریب تعالی
 خوئی آنچنان در ذات او تعالی خوش شو کہ از دُنیایا و مافیہا پیچ و بچو گردی ۳ یعنی اگر توفیق کم دار
 نیکی یابی بہتر از طوفان تعالی آنکار و شش خویش را داخلے بدان تا غرور و تہوراہ نہاد ۴ یعنی اگر
 ترک لذت و دنیا کنی لذت ہائے آخرت دریابی ۵ چہ سلامت در دوستی و تعالی مخلص است
 پس دوستی بخیر و باعث خیر ہست و دوستی انبیاء و اولیاء و مقربان تعالی عینی و حقیقی دوست بکر بدیشان
 بر او است -

میںدیش اگر طالبی ۵ جان را در باز اگر صادقی ۵ حاجت الٰہی
 را کار بزرگ دان ۵۹ حریص مباشش تا خواز نگردی ۶۰ حرمت
 نگہدار تا محترم گردی ۶۱ حق را یاد کن تا دِل تو سیاه نگردد -
 ۶۲ خلق را بخود امیدوار گردان ۶۳ خدمت بزرگان کن تا
 بزرگی سی ۶۴ خود را بحق بسیار تابسان شوی ۶۵ خود را
 بیچ قدر منہ تا با قدر گردی ۶۶ خود را مہین تا بہ مغفرت رسی
 ۶۷ خوشخوئے باش تا عزیز گردی ۶۸ خشم فرو خور تا راحت
 یابی ۶۹ خلاف ترک دہ تا سلامت مانی ۷۰ خود خواہ مباش اگر
 دولت خواہی ۷۱ خود را مباشش تا خود را باشی ۷۲ خود را در پنج ہزار تارا
 یابی ۷۳ خود را کم کن تا بچویندت ۷۴ دل از حرص خالی کن تا راحت
 یابی ۷۵ در کار حق باش تا کار تو ساختہ گردد ۷۶ دل بکس بند
 تا زبان نکنی ۷۷ در تنگی ہا صبر کن تا فرج یابی ۷۸ در امانت خیانت

۷۹ یعنی اگر دولت اخروی خواہی بر حسب ہش نفس خویش کار سے کن ۸۰ یعنی نفس خود را
 تابع مباشش تا در حق خود نیک باشی و در آخرت نیکی آن بینی ۸۱ یعنی در طاعت و عبادت اوتار
 خود را در پنج ہزار تارا و در آخرت آسایش یابی ۸۲ کہ صبر متین و الفج فار و استغنی بکسر پچہ خوشی اور دنیا
 باشد خواہ در آخرت -

۸۹ مکن در حق خود خطا مکن ۸۰ در سہر جایگہ باشی خدائے را حاضر دل
و گسختی بمباش آہ دست در دامن صاحب دولتان زن اگر
دولت خواہی ۸۲ در حق پین تا از خود فانی گردی ۸۳ دل کس
بند تا در دغا نہ افتی ۸۴ در کس مسبین اگر معرفت خواہی
۸۵ در بند چسبکہ بمباش تا آزاد شوی ۸۶ در عیب خود فرو شو
اگر یا کاری ۸۷ در کار با آہستگی کن تا شیطان بر تو ظفر نیابد ۸۸
دلہار را در یاب تا خوشنودی حق یابی ۸۹ در معاملہ سخت پیچ ہما
خستہ نگردی ۹۰ دیگران را از خود بہتر دان تا از خود خلاص یابی
۹۱ در شتی بگز از تا نزدیک ہمہ دوست گردی ۹۲ در گذارتا در گذارند
۹۳ در ماندگان را در یاب ۹۴ دوستی آن بہ کہ برائے خدا بود
۹۵ در دریا فرو شو تا گوہر یابی ۹۶ در مالایینی مشغول مشو تا حسرت
نخوری ۹۷ دلہار را در یاب اگر ہشیاری ۹۸ راستی و رزق تا شنگ
شوی ۹۹ رہبر طلب اگر رہروی ۱۰۰ راہ خرابہ گیر اگر عاشقی ۱۰۱ از نا

۱ یعنی عیب خود تلاش کردن از جہاں موزع ہماست پس اگر در عیب جوی خود ہستی با کاری -
۲ یعنی از خودی رہا شوی ۳ یعنی عود صلح اختیار کن تا نسبت تو در آخرت عفو و بخشش مرغی دارند
چنانکہ میسر باید بمن عفا و اصلح فاجرہ علی السد ۴ یعنی در امر بیفایدہ مشغول مشو تا روزی بر تضح
اوقات حسرت نخوری ۵ یعنی اگر عاشق اوتعالی ہستی قطع علائق کن -

بر مردان دہ پیچ جا استوار بدان ۱۰۲ سودا پیش گیر کہ دران سود
 کنی ۱۰۳ اسریرین در بنہ یار و وسر خود گیر ہم ۱۰۴ سر خط فرمان نہ اگر بندہ پی
 ۱۰۵ سودا کن کہ حق سود آن بود ۱۰۶ اشکر حق بجا آرا کر نعمت دُنیا و دین
 خواہی ۱۰۷ احب پیش گیر اگر عافیت خواہی ۱۰۸ اضعیف ترین حیلے را
 قوی ترین قوتے دان ۱۰۹ طمع از دل دُور کن تا خواہی نگردی ۱۱۰ طمع از
 خلق بردارتا محتاج نگردی ۱۱۱ عقوبت باندازہ گناہ کن ۱۱۲ عہد را در
 حال سخط و رضا نیکو نگہ دار ۱۱۳ غیبت را دوست مدار تا حق از تو دشمن
 نگردد ۱۱۴ غم دیتا مخور تا دل تو تباہ نشود ۱۱۵ غم فردا مخور تا اہل کوتاہ نشود
 ۱۱۶ فروتنی کن تا بزرگی رسی ۱۱۷ قدر نعمت بشناس تا از تو نستانند
 ۱۱۸ قناعت کن اگر تو نگری خواہی ۱۱۹ قدر خود بشناس تا با قدر گردی
 ۱۲۰ کس را عیب مکن تا عیب خود بہتلا نشوی ۱۲۱ کار با خلاص کن تا

کے گور خیر است غم نہ قناعت یعنی اگر کسی گناہ کند در سزا خانہ لالہ
 نگہدار کہ خطوط خلاف انصاف است و فقر و خلاف نادیب ۱۱۵ یعنی تا وقتیکہ نعمت تو از تو بگیر نہ قدر نعمت بشناس
 تا بعد زوال قدر آن شناختہ نہ سرفشوی و اگر نشاندہی نفی باشد سبیش ۱۱۶ کہ قدر نعمت بشناس و فکر آن
 بجا آئے نعمت از تو باز نگیرد و حکم حق سکرتم لازمیہ کہ ہم روز بروز دینار پیدا نہند ۱۱۷ عیب کردن کے از جہد عیب
 است پس عیب کے مکن تا این عیب بہت لازم نہ آید۔

جزایابی ۳۲ گناه برکس سنه ناد رگناه شیفتی ۳۳ اس استخفارت منکر تا خوار
 نشوی ۳۴ اگر در خود را قدر نده تا با قدر گردی ۳۵ کار کن که پشیمان نگری
 ۳۶ کار دیگران کن اگر بیکاری ۳۷ کار باندیش کن تا زیان نکنی ۳۸ مرگ
 را یاد کن تا دل بدینا ننگر آید ۳۹ مزاج کردن عاقبت و خیم شمر ۳۰ امت
 بر دار و منت منه ۳۱ مسکین باش تا مقبول شوی ۳۲ نیکی اندیشه کن
 تا هوسه نیکی پیدا آید ۳۳ انعام را بخود راه ده ۳۴ نفس نفس را استوا
 مدار که دروغ گواست ۳۵ نقد را باریگیر اگر قلاشی ۳۶ نفس را
 پاس دار تا بجان نرسی ۳۷ وقت را بشاس اگر صرانی ۳۸ اہمت
 بلند و از نا قیمت بیفزاید ۳۹ اہوائے نفس را خلاف کن اگر دلاوری
 ۴۰ اہمہ حال با ادب باش اگر مقبول شوی ۴۱ ایا رہمہ باش اگر مرد را ہی
 ۴۲ ایا دوست چندان کن که خود را فراموش کنی ۴۳ ایا یک بہمت باش
 تا جمعیت یابی ۴۴ ایا خدا موجب احتیاست تا دانی - والسلام تمام

صلی ثواب اعمال الخالص نیت شرط است در احادیث صحیحہ آمده است انما الاعمال بالنیات و کل امر باقوی
 ثواب جزائے اعمال نیت مگر نیت ہا و برکات ہر مرد ثواب چہریت کہ نیت کرد ۱۰ مباد آن گناہ در کو نہا شد
 پس سبب اہتمام گنہگار شوی کہ کہ یا ایہا الذین امنوا لا جنونوا کثیر من النطق ان بعض النطق انتم موضع ایستنی است
 ۱۰ یعنی اگر نیت نہا و از تحسین کنی امیدوار تحسین بر باش قدر آقا از مرغان خواہ کہ دلیل عالی فطری تو شود ۱۰ یعنی
 اگر کسی بخواہد احسان کند تا از پذیرد و در آقا حقوق آن گوش دگر تو یکے احسان کنی آنرا ظاہر ساز و منت شمار ۱۰
 یعنی دم زدن روح با استوار مدانی و با تمام دان در امور شہر بہتر کن کہ در و نگو است و اعتبار را از آید ۱۰ بہت
 یعنی قصد یعنی نقطہ قصد و آہنگ ۱۰ و تعالی کن و قصد ہر چیز متناہا پرتشیلان نشوی -

تمام شد منهاج الساریین بن مقالات قطب الاقطاب ام العارفتین حضرت امیر مکیہ سید علی ہمدانی قدس سرہ
 مدظلہ العالی امیر سید و مدظلہ العالی امیر سید حبیب شہیق خادم الحکما نیاز علی خان نابکر باک مطبع افغانی امرتسرہ

۲۳۹۸

DUE DATE

۲۹۶۶۵

۳۸۶۷

٢٩٤٥٥

منہاج العارفین

	Sl.	Date	No.